
MONOGRAFIE PRAWNICZE

PRZEDKONTRAKTOWE
INWESTYCJE SPECYFICZNE
W REŻIMIE
ODPOWIEDZIALNOŚCI
PRZEDKONTRAKTOWEJ

MARCIN SPYRA

Wydawnictwo C.H.Beck

MONOGRAFIE PRAWNICZE

MARCIN SPYRA • PRZEDKONTRAKTOWE INWESTYCJE SPECYFICZNE
W REŻIMIE ODPOWIEDZIALNOŚCI PRZEDKONTRAKTOWEJ

Polecamy nasze najnowsze publikacje z tej serii:

Magdalena Wilejczyk

**ZAGADNIENIA ETYCZNE CZĘŚCI OGÓLNEJ PRAWA
CYWILNEGO**

Maciej Górka

**ZASADA WZAJEMNEGO UZNAWANIA W PRAWIE
UNII EUROPEJSKIEJ**

Miłosz Kaczyński

**PEŁNOMOCNIK Z URZĘDU W SĄDOWYM POSTĘPOWANIU
CYWILNYM**

Łukasz Goździaszek

PRAWO BLOGOSFERY

Karol Świtaj

**SKARGA O STWIERDZENIE NIEZGODNOŚCI Z PRAWEM
PRAWOMOCNEGO ORZECZENIA**

Barbara Barut-Skupień

**WSPÓŁCZESTNICTWO PROCESOWE W POSTĘPOWANIU
CYWILNYM I SĄDOWOADMINISTRACYJNYM**

Legalis
System Informacji Prawnej

www.ksiegarnia.beck.pl

PRZEDKONTRAKTOWE
INWESTYCJE SPECYFICZNE
W REŻIMIE
ODPOWIEDZIALNOŚCI
PRZEDKONTRAKTOWEJ

MARCIN SPYRA

WYDAWNICTWO C.H.BECK
WARSZAWA 2014

Wydawca: Natalia Adamczyk

Recenzja naukowa: dr hab. Maciej Mataczyński

Publikacja dofinansowana przez Uniwersytet Jagielloński

© **Wydawnictwo C.H.Beck 2014**

Wydawnictwo C.H.Beck Sp. z o.o.
ul. Bonifraterska 17, 00-203 Warszawa

Skład i łamanie: Marta Świerk
Druk i oprawa: Elpil, Siedlce

ISBN 978-83-255-6600-5

ISBN e-book 978-83-255-6601-2

Spis treści

Wykaz skrótów	XIII
Bibliografia	XVII
Wstęp	XXXVII
Część pierwsza. Zagadnienia ogólne	1
Rozdział I. Podstawowe pojęcia i założenia	1
§ 1. Inwestycje i aktywa specyficzne dla relacji.....	1
I. Inwestycje.....	1
II. Inwestycje specyficzne	2
III. Specyficzne inwestycje kooperatywne i niekooperatywne.....	5
IV. Aktywa specyficzne.....	5
§ 2. Znaczenie inwestycji specyficznych i kosztów przypadłych dla ekonomii transakcji.....	7
I. Inwestycje specyficzne a konkurencja.....	7
II. Związanie (<i>hold-up</i>) i quasi-renty	8
III. Rynek, hierarchie i hybrydy	10
IV. Umowy otwarte	13
§ 3. Koszty, nakłady, wydatki	15
I. Nakłady i wydatki	15
II. Koszty.....	16
III. Koszty przypadłe.....	17
§ 4. Dobre obyczaje i odpowiedzialność przedkontraktowa	19
I. Pojęcie odpowiedzialności przedkontraktowej	19
II. Dobre obyczaje jako kryterium oceny zachowania stron przed zawarciem umowy	21
Rozdział II. Inwestycje specyficzne przed zawarciem umowy	24
§ 1. Inwestycje specyficzne i koszty przypadłe przed zawarciem umowy....	24
§ 2. Racjonalność specyficznych inwestycji przedkontraktowych	26
Rozdział III. Ekonomiczne uwarunkowania inwestycji specyficznych na etapie przedkontraktowym	31
§ 1. Potrzeba specyficznych inwestycji przedkontraktowych źródłem nieefektywnych decyzji gospodarczych	31
I. Sformułowanie problemu	31

II. Powstrzymanie się od inwestycji jako strategia równowagi	31
III. Powstrzymanie się od inwestycji jako konsekwencja ryzyka oportunistycznego zachowania drugiej strony	36
IV. Symetryczne zaangażowanie w inwestycje specyficzne	37
§ 2. Krytyka stanowiska większościowego	39
I. Uwagi ogólne	39
II. Znaczenie czynnika interakcji	40
III. Poniesienie kosztów przypadłych jako czynnik motywacji w procesie decyzyjnym	43
IV. Czynnik konkurencji	45
§ 3. Politycznoprawne założenia regulacji przedkontraktowych inwestycji specyficznych	49
Część druga. Zagadnienia bezprawności zachowań przedkontraktowych ...	56
Rozdział IV. Zakaz agresywnego wykorzystania przewagi płynącej z asymetrii inwestycji specyficznych (zachowań oportunistycznych)	56
§ 1. Przekład koncepcji ekonomicznej na język normy prawnej	56
§ 2. Inwestycje równoczesne i nierównoczesne	58
§ 3. Doprowadzenie do asymetrii przedkontraktowych inwestycji specyficznych jako sprzeczne z dobrymi obyczajami uzyskanie przewagi negocjacyjnej	60
§ 4. Wykorzystanie przewagi negocjacyjnej płynącej z asymetrii inwestycji specyficznych	69
I. Żądanie podziału korzyści ze szkodą dla strony realizującej inwestycję	69
II. Czy każda propozycja podziału sprzecznego z dobrymi obyczajami uzasadnia roszczenia odszkodowawcze?	73
III. Odzyskanie nakładów poniesionych na przedkontraktowe inwestycje specyficzne	74
IV. Kwestia ekonomicznej efektywności projektu	79
V. Rodzaj chronionych inwestycji	84
VI. Znaczenie jawności inwestycji	96
1. Sformułowanie problemu	96
2. Czy dobre obyczaje wymagają utajnienia specyficznych inwestycji przedkontraktowych?	97
3. Umyślność wykorzystania przewagi	100
4. Umyślność działania, akceptowanie i inspirowanie inwestycji. Czy niepotrzebny puzzle?	103
VII. Bezprawne wykorzystanie przewagi kontraktowej płynącej z asymetrii inwestycji specyficznych: znamiona typu sprzecznego z dobrymi obyczajami zachowania na etapie przedkontraktowym	105

VIII. Proponowana konstrukcja bezprawnego wykorzystania przewagi kontraktowej a delikt wyzysku.....	106
Rozdział V. Przeplątanie i ochrona informacji związanych z przedkontraktowymi inwestycjami specyficznymi	109
§ 1. Zagadnienia ogólne.....	109
§ 2. Obowiązki informacyjne a specyficzne inwestycje w informacje	115
I. Uzasadnienie istnienia obowiązku informacyjnego	115
II. Prawo do zachowania tajemnicy jako środek służący ochronie społecznie użytecznych inwestycji w informacje	127
1. Pełny zwrot z inwestycji w informacje jako konieczny warunek inwestycji na optymalnym poziomie.....	127
2. Przesłanki powstania prawa zachowania w tajemnicy informacji uzyskanej w wyniku inwestycji.....	130
III. Krytyka postulatu ochrony przedkontraktowych inwestycji w informacje	136
IV. Rozwarstwienie problemu ochrony przedkontraktowych inwestycji w informacje ze względu na ich produktywny lub dystrybucyjny charakter.....	141
V. Kwestia istnienia obowiązku ujawnienia informacji, gdy informacja i ujawnienie są produktywne.....	143
1. Systemowa analogia z prawem własności intelektualnej	143
2. Wnioski płynące z analogii z systemem prawa własności intelektualnej.....	146
3. Specyficzne inwestycje w uzyskanie produktywnych informacji.....	153
VI. Obowiązek produktywnego ujawnienia nieproduktywnej informacji.....	158
1. Ogólna reguła ujawnienia informacji <i>de lege lata</i>	158
2. Realizacja inwestycji specyficznych	161
VII. Czy istnieje obowiązek nieproduktywnej ujawnienia nieproduktywnej informacji?	163
§ 3. Informacje dotyczące uwarunkowań przedkontraktowych inwestycji specyficznych.....	164
I. Ogólne uzasadnienie istnienia obowiązku informacyjnego.....	164
II. Ograniczenia wynikające z charakteru komunikatu o prawdopodobieństwie zawarcia umowy	167
III. Szczególne przypadki, w których istnieje obowiązek powiadomienia o niskim prawdopodobieństwie zawarcia umowy	172
1. Okoliczności wymagające notyfikacji.....	172
2. Informacja o niemożliwości zawarcia skutecznej umowy....	173

A. Okoliczności obiektywne.....	173
B. Okoliczności subiektywne.....	175
C. Uzasadnienie istnienia obowiązku informacyjnego na gruncie prawa polskiego.....	177
D. Przyczynienie poszkodowanego, wina sprawcy	178
3. Informacja o okolicznościach, od których zależy zawarcie umowy.....	179
A. Propozycja normy	179
B. Zastrzeżenia.....	184
C. Konkluzje	187
4. Informacja o nieadekwatności realizacji inwestycji specyficznej w aktualnym stanie negocjacji	189
Rozdział VI. Swoboda wycofania się z rozmów	191
§ 1. Sformułowanie problemu	191
§ 2. Stan zaawansowania rozmów a prawo odstąpienia od negocjacji	192
§ 3. Wpływ realizacji przedkontraktowej inwestycji specyficznej na swobodę odstąpienia od rokowań oraz zmiany propozycji umownych przez drugą stronę.....	199
I. Sformułowanie problemu	199
II. Odpowiedzialność z tytułu nieuzasadnionego odstąpienia od rokowań jako przypadek <i>Vertrauenshaftung</i> w prawie niemieckim, szwajcarskim i austriackim.....	200
1. Przesłanki ograniczenia swobody odstąpienia od rokowań ..	200
2. Związek przyczynowy między inwestycją specyficzną a uzasadnionym przekonaniem o zawarciu umowy.....	201
3. Zachowanie uzasadniające przekonanie o pewności zawarcia umowy	203
4. Adekwatny powód odstąpienia od rokowań.....	205
III. Odpowiedzialność z tytułu zerwania rozmów w jurysdykcjach romańskich.....	206
IV. <i>Promissory estoppel</i>	207
V. Ocena zasadności przyjęcia ograniczenia prawa do odstąpienia jako elementu dobrych obyczajów na gruncie prawa polskiego..	211
1. Kwestie ogólne.....	211
2. Nakłady przedkontraktowe wpływające na ograniczenie prawa zaniechania starań o zawarcie umowy.....	212
A. Ochrona inwestycji specyficznych	212
B. Rodzaj chronionych inwestycji specyficznych.....	216
C. Związek przyczynowy między zachowaniem strony odstępującej od rozmów a realizacją inwestycji.....	219
D. Brak ochrony inwestycji bagatelnych	220

3. Brak racjonalnych podstaw dla pewności co do zawarcia umowy przed osiągnięciem pełnego konsensusu	220
4. Zaufanie do oświadczeń dotyczących warunków zawarcia umowy.....	224
5. Odpowiedzialność z tytułu nieuzasadnionej zmiany stanowiska zamiast odpowiedzialności z tytułu nieuzasadnionego zerwania rozmów	229
6. Ograniczenie prawa zmiany propozycji negocjacyjnych a swoboda zakończenia negocjacji. Problem spójności systemu.....	230
7. Usprawiedliwione przyczyny zawiedzenia zaufania	232
Część trzecia. Instrumenty ochrony interesów strony realizującej przedkontraktowe inwestycje specyficzne.....	235
Rozdział VII. Wartość inwestycji specyficznych jako podstawa ustalenia odszkodowania z tytułu naruszenia dobrych obyczajów przy zawieraniu umowy (art. 72 § 2 KC)	235
§ 1. Trzy grupy sytuacji będących podstawą roszczeń z tytułu odpowiedzialności przedkontraktowej	235
§ 2. Związek przyczynowy	238
I. Dwa typy związku przyczynowego określające zakres roszczeń odszkodowawczych z tytułu odpowiedzialności przedkontraktowej	238
II. Przypadki, w których ważna umowa wiąże strony	239
III. Przypadki, w których nie zawarto ważnej umowy.....	239
1. Kontrowersje wokół rozumienia związku przyczynowego na gruncie art. 72 § 2 KC.....	239
2. Naprawienie szkód powstałych w związku z zaangażowaniem w wadliwy proces zawierania umowy.....	241
A. Naprawienie szkód pozostających w związku z zaangażowaniem się w proces zawierania umowy jako rozwiązanie problemu <i>hold-up</i>	241
B. Naprawienie szkody pozostającej w związku z zaangażowaniem w proces zawierania umowy a rekompensacyjna funkcja odszkodowania	244
C. Argumenty odnoszące się do wykładni literalnej art. 72 § 2 KC.....	245
D. Argumenty wywodzące się z koncepcji odpowiedzialności przedkontraktowej jako odpowiedzialności z tytułu zawiedzonego zaufania	246
3. Naprawienie szkód pozostających wyłącznie w związku z bezprawnym zachowaniem sprawcy	247

IV. Przypadki, w których poszkodowany uchylił się od skutków oświadczenia.....	251
V. Przypadki, w których zawarta umowa została zmodyfikowana.....	254
§ 3. Rodzaj przedkontraktowych inwestycji specyficznych objętych ochroną odszkodowawczą.....	256
I. Inwestycje specyficzne o charakterze majątkowym.....	256
II. Inwestycje specyficzne o charakterze niemajątkowym. Problem utraconych korzyści wynikających z niezawarcia umowy alternatywnej.....	258
§ 4. Czy roszczenia odszkodowawcze z tytułu odpowiedzialności przedkontraktowej obejmują wyłącznie wartość inwestycji przedkontraktowych?.....	261
§ 5. Sposób ustalenia wartości szkody związanej z przedkontraktowymi inwestycjami specyficznymi.....	265
I. Praktyczna przewaga roszczeń odszkodowawczych nad roszczeniami restytucyjnymi w przypadku odpowiedzialności przedkontraktowej.....	265
II. Wycena aktywów jako podstawa ustalenia rozmiaru roszczeń odszkodowawczych.....	268
III. Reguły wyceny aktywów w prawie bilansowym. Różnice z wyceną przy odszkodowaniach.....	269
IV. Szkoda poniesiona w związku z inwestycją specyficzną niewiążącą się z wytworzeniem lub nabyciem aktywów specyficznych.....	273
V. Szkoda poniesiona w związku z inwestycją przedkontraktową polegającą na wytworzeniu lub nabyciu aktywów specyficznych, które nie mają alternatywnego zastosowania.....	274
VI. Szkoda poniesiona w związku z inwestycją przedkontraktową polegającą na wytworzeniu lub nabyciu aktywów specyficznych, które mają alternatywne zastosowanie.....	275
1. Szkoda jako różnica wartości nakładów oraz wartości wynikającej z możliwości alternatywnego wykorzystania aktywów specyficznych.....	275
2. Różne metodologie wyceny aktywów.....	276
3. Zasada wyceny – przy pomocy rynkowej – zbywczej wartości aktywów.....	278
4. Zastosowanie innych metod wyceny niż odniesienie do aktualnej wartości rynkowej.....	281
§ 6. Nadmierne inwestycje a wielkość odszkodowania.....	283
I. Sformułowanie problemu.....	283

II. Pojęcie nadmiernej inwestycji przedkontraktowej.....	286
III. Ograniczenie odpowiedzialności z tytułu tzw. negatywnego interesu umownego maksymalnie do wartości korzyści objętych tzw. interesem pozytywnym	289
IV. Zastosowanie kryterium adekwatnego związku przyczynowego jako narzędzia przeciwdziałania nadmiernym inwestycjom przedkontraktowym	295
1. Sformułowanie problemu.....	295
2. Odpowiedzialność za szkody pozostające w związku z bezprawnym zachowaniem dłużnika.....	296
3. Odpowiedzialność za uszczerbek spowodowany zaangażowaniem w wadliwy proces zawierania umowy.....	297
V. Nadmierna inwestycja jako przyczynienie się do zwiększenia rozmiarów szkody.....	301
1. Sformułowanie problemu.....	301
2. Przyczynienie się do powstania szkody pozostającej w związku z bezprawnym zachowaniem dłużnika.....	302
3. Przyczynienie się do powstania szkody pozostającej w adekwatnym związku z nieskutecznym podjęciem starań o zawarcie niewadliwej umowy	306
§ 7. Wpływ późniejszych relacji kontraktowych stron na odszkodowanie z tytułu winy w kontraktowaniu obejmujące wartość przedkontraktowych inwestycji specyficznych	308
I. Skutki zawarcia nowej umowy dotyczącej tego samego przedmiotu.....	308
II. Skutki podjęcia nieskutecznych starań o zawarcie nowej umowy	312
Rozdział VIII. Modyfikacja treści umowy jako środek uzupełniający w modelu ochrony inwestycji przedkontraktowych	315
§ 1. Modyfikacja umowy. Potrzebne uzupełnienie wachlarza środków ochrony	315
§ 2. Interes społeczny i indywidualny jako decydujące kryteria dopuszczalności modyfikacji umowy	317
§ 3. Wykorzystanie przewagi kontraktowej wynikającej z asymetrii przedkontraktowych inwestycji specyficznych jako sytuacja przymusowa	321
I. Sformułowanie problemu	321
II. Wykorzystanie przewagi wynikającej z asymetrii przedkontraktowych inwestycji specyficznych jako przypadek wyzysku	322

III. Wykorzystanie przewagi wynikającej z asymetrii przedkontraktowych inwestycji specyficznych a pojęcie groźby bezprawnej (art. 87 KC)	326
IV. Ocena obowiązującej regulacji oraz projektów jej modyfikacji ..	327
1. Ocena obowiązującej regulacji	327
A. Zakres przysługujących uprawnień	327
B. Termin wykonania uprawnień	328
C. Mechanizm modyfikacji umowy	330
2. Ocena regulacji wyzysku w projekcie I Księgi KC	332
Część czwarta. Fiasko prawidłowo prowadzonych starań o zawarcie umowy	334
Rozdział IX. Rozliczenie wartości przedkontraktowych inwestycji specyficznych w razie niezawarcia umowy przez prawidłowo działającą stronę	334
§ 1. Uwagi ogólne	334
§ 2. Rozliczenie jako narzędzie stymulujące prawidłowy przepływ informacji między stronami.....	336
I. Treść propozycji	336
II. Ocena propozycji.....	338
§ 3. Rozliczenie jako mechanizm skłaniający do realizacji inwestycji kooperatywnych na optymalnym poziomie.....	340
I. Postulat restytucji wartości korzyści uzyskanych przez drugą stronę z nadzwyczajnych inwestycji specyficznych	340
II. Roszczenia o zwrot wartości korzyści płynących z inwestycji kooperatywnej <i>de lege lata</i>	343
1. Klasyfikacja przypadków	343
2. Inwestycje kooperatywne realizowane w trakcie rokowań na podstawie wstępnego porozumienia.....	343
3. Inwestycje kooperatywne realizowane w trakcie rokowań bez podstawy umownej	345
A. Zagadnienia ogólne	345
B. Bezpodstawne wzbogacenie	345
C. Roszczenia między właścicielem a posiadaczem windykowanej rzeczy	350
D. Roszczenia z tytułu prowadzenia cudzych spraw bez zlecenia	351
III. Ocena trafności i proporcjonalności roszczenia o zwrot korzyści jako środka stymulującego inwestycje kooperatywne ..	354
Wnioski	357
Indeks rzeczowy	367

Wykaz skrótów

1. Źródła prawa i inne dokumenty normatywne

BGB	Bürgerliches Gesetzbuch, niemiecki kodeks cywilny
CISG	Konwencja Narodów Zjednoczonych o umowach międzynarodowej sprzedaży towarów z 1980 r. (Dz.U. z 1997 r. Nr 45, poz. 286)
DCFR	Draft Common Framework of Reference
Dyrektywa 2004/39/WE....	Dyrektywa 2004/39/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 21.4.2004 r. o rynkach instrumentów finansowych zmieniająca Dyrektywę Rady 85/611/EWG i 93/6/EWG i Dyrektywę 2000/12/WE Parlamentu Europejskiego i Rady oraz uchylającą Dyrektywę Rady 93/22/EWG (Dz.Urz. L Nr 145, s. 1)
Dyrektywa 2005/29/WE....	Dyrektywa 2005/29/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z 11.5.2005 r. dotycząca nieuczciwych praktyk handlowych stosowanych przez przedsiębiorstwa wobec konsumentów na rynku wewnętrznym oraz zmieniająca Dyrektywę Rady 84/450/EWG, Dyrektywy 97/7/WE, 98/27/WE i 2002/65/WE Parlamentu Europejskiego i Rady oraz Rozporządzenie (WE) Nr 2006/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady (Dz.Urz. UE L Nr 149, s. 22)
Dyrektywa 2011/7/UE	Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2011/7/UE z 16.2.2011 r. w sprawie zwalczania opóźnień w płatnościach w transakcjach handlowych (Dz.Urz. UE L Nr 48, s. 1)
FundEmU	ustawa z 28.8.1997 r. o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych (t.j. Dz.U. z 2013 r. poz. 989 ze zm.)
FundInwU	ustawa z 27.5.2004 r. o funduszach inwestycyjnych (t.j. Dz.U. z 2014 r. poz. 157 ze zm.)
KC	ustawa z 23.4.1974 r. – Kodeks cywilny (t.j. Dz.U. z 2014 r. poz. 121 ze zm.)
Konstytucja RP	Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2.4.1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483 ze zm.)
KPC	ustawa z 17.11.1964 r. – Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz.U. z 2014 r. poz. 101 ze zm.)
KredKonsU	ustawa z 12.5.2011 r. o kredycie konsumenckim (Dz.U. Nr 126, poz. 715 ze zm.)

Wykaz skrótów

KSR	Krajowe Standardy Rachunkowości
MSR	Międzynarodowe Standardy Rachunkowości
MSSF	Międzynarodowe Standardy Sprawozdawczości Finansowej
NieuczPraktRynkU	ustawa z 23.8.2007 r. o przeciwdziałaniu nieuczciwym praktykom rynkowym (Dz.U. Nr 171, poz. 1206)
OfertPublU	ustawa z 29.7.2005 r. o ofercie publicznej i warunkach wprowadzania instrumentów finansowych do zorganizowanego systemu obrotu oraz o spółkach publicznych (t.j. Dz.U. z 2013 r. poz. 1382 ze zm.)
PrBank	ustawa z 29.8.1997 r. – Prawo bankowe (t.j. Dz.U. z 2012 r. poz. 1376 ze zm.)
PrKonU	ustawa z 30.5.2014 r. o prawach konsumenta (Dz.U. z 2014 r. poz. 930)
ProjKC	opublikowany przez KKPC projekt I Księgi Kodeksu cywilnego z 2008 r.
PrUpadNaprz	ustawa z 28.2.2003 r. – Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz.U. z 2012 r. poz. 1112 ze zm.)
PrWłPrzem	ustawa z 30.6.2000 r. – Prawo własności przemysłowej (t.j. Dz.U. z 2013 r. poz. 1410 ze zm.)
PrZamPublU	ustawa z 29.1.2004 r. – Prawo zamówień publicznych (t.j. Dz.U. z 2013 r. poz. 907 ze zm.)
RachunkU	ustawa z 29.9.1994 r. o rachunkowości (t.j. Dz.U. z 2013 r. poz. 330)
Rozporządzenie 1606/2002	Rozporządzenie (WE) Nr 1606/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z 19.7.2002 r. w sprawie stosowania międzynarodowych standardów rachunkowości (Dz.Urz. UE L Nr 243, s. 1 ze zm.)
Rozporządzenie 1126/2008	Rozporządzenie Komisji (WE) Nr 1126/2008 z 3.11.2008 r. przyjmujące określone międzynarodowe standardy rachunkowości zgodnie z Rozporządzeniem (WE) Nr 1606/2002 Parlamentu Europejskiego i Rady z 3.11.2008 r. (Dz.Urz. UE L Nr 320, s. 1)
TimU	ustawa z 16.9.2011 r. o timeshare (Dz.U. Nr 230, poz. 1370)
TRIPS	Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights, Porozumienie w sprawie handlowych aspektów praw własności intelektualnej
TrWarR	rozporządzenie Ministra Finansów z 24.9.2012 r. w sprawie trybu i warunków postępowania firm inwestycyjnych, ban-

	ków, o których mowa w art. 70 ust. 2 ustawy o obrocie instrumentami finansowymi, oraz banków powierniczych (Dz.U. z 2012 r. poz. 1078)
UsługiTurystU	ustawa z 29.8.1997 r. o usługach turystycznych (t.j. Dz.U. z 2014 r. poz. 196 ze zm.)
ZNKU	ustawa z 16.4.1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (t.j. Dz.U. z 2003 r. Nr 153, poz. 1503 ze zm.)

2. Organy i instytucje

BAG	Bundesarbeitsgericht (niemiecki Federalny Sąd Pracy)
BGer	Bundesgericht (szwajcarski Sąd Najwyższy)
BGH	Bundesgerichtshof (niemiecki Sąd Najwyższy)
CSC	Corte Suprema di Cassazione (włoski Sąd Najwyższy)
KKPC	Komisja Kodyfikacyjna Prawa Cywilnego przy Ministrze Sprawiedliwości
LG	Landesgericht (w Niemczech sąd okręgowy)
NJWRR	NJW-Rechtsprechungs-Report
NSA	Naczelny Sąd Administracyjny
OGH	Der Oberste Gerichtshof (austriacki Sąd Najwyższy)
SA	Sąd Apelacyjny
SN	Sąd Najwyższy
TK	Trybunał Konstytucyjny
TS	Trybunał Sprawiedliwości Wspólnot Europejskich
WSA	wojewódzki sąd administracyjny

3. Publikatory i czasopisma

Am. Econ. Rev.	American Economic Review
AUWr	Acta Uniwersytetu Wrocławskiego
Beck RS	Beck-Rechtsprechung
Biul. SN	Biuletyn Sądu Najwyższego
CLR	California Law Review
Econ. J.	The Economic Journal
EL	Economic Letters
JLEO	Journal of Law, Economics and Organization
JLS	The Journal of Legal Studies
MKBGB	Münchener Kommentar zum BGB
NP	Nowe Prawo
OBHDP	Organization Behavior and Humane Decision Process
OSP	Orzecznictwo Sądów Polskich

OSPika	Orzecznictwo Sądów Polskich i Komisji Arbitrażowych
Pal.	Palestra
PiM	Prawo i Medycyna
PiP	Państwo i Prawo
PPH	Przegląd Prawa Handlowego
ProjKC	Opublikowany przez KKPC projekt I księgi Kodeksu cywilnego z 2008
Prz. Prawn. UW	Przegląd Prawniczy Uniwersytetu Warszawskiego
PS	Przegląd Sądowy
RAND J.E.	The RAND Journal of Economics
RGC	Repertorio della Giustizia Civile
RPEiS	Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny
SC	Studia Cywilistyczne
SP	Studia Prawnicze
SPC	System Prawa Cywilnego
SPE	Studia Prawno-Ekonomiczne
SPH	System Prawa Handlowego
SPP	System Prawa Prywatnego
TPP	Transformacje Prawa Prywatnego
VLR	Virginia Law Review

4. Inne skróty

art.	artykuł
Nb	numer brzegowy
Nr	numer
por.	porównaj
poz.	pozycja
red.	redaktor
rozdz.	rozdział
s.	strona
wyr.	wyrok

Bibliografia

- ABA Committee on Negotiated Acquisitions*, The M&A Process. A Practical Guide for the Business Lawyer, Chicago 2005
- Acemoglu D., Shimer R.*, Holdups and Efficiency with Search Frictions, *International Economic Review* 1999, vol. 40, Nr 4
- Ackermann T.*, Der Schutz des negativen Interesses, Tybinga 2007
- Adams M.*, Irrtümer und Offenbarungspflichten im Vertragsrecht, *Archiv für die Civilistische Praxis* 1986, Nr 5
- Afferni G.*, Responsabilità precontrattuale e rottura delle trattative: danno risarcibile e nesso di causalità, *Danno e responsabilità* 2009, Nr 5
- Akerlof G.A.*, The Market for „Lemons”: Quality Uncertainty and the Market Mechanism, *The Quarterly Journal of Economics* 1970, vol. 84, Nr 3
- American Law Institute*, Student Edition of Restatement of the Law of Contracts, St. Paul 1933
- Anderlini L., Felli L.*, Costly Bargaining and Renegotiation, *Econometrica* 2001, vol. 69, Nr 2
- Anderlini L., Felli L.*, Transaction Costs and the Robustness of the Coase Theorem, *Econ. J.* 2006, vol. 116, Nr 508
- Anderlini L., Felli L., Postlewait A.*, Courts of Law and Unforeseen Contingencies, *JLEO* 2011, vol. 23, Nr 3
- Anderlini L., Sabourian H.*, Cooperation and Effective Computability, *Econometrica* 1995, vol. 63, Nr 6
- Anderson E.*, The Salesperson As Outside Agent or Employee: A Transaction Cost Analysis, *Marketing Science* 1985, vol. 4
- Arkes H.R., Blumer C.*, The Psychology of Sunk Cost, *OBHDP* 1985, vol. 35, Nr 1
- Arnold R.A.*, *Microeconomics*, Mason OH 2014
- Avadhani V.A.*, *Investment Management*, Bombaj 2010
- Backhaus J.G.* (red.), *The Elgar Companion to Law and Economics*, Cheltenham 2005
- Baird D.G.*, Precontractual Disclosure Duties Under the Common European Sales Law, *Common Market Law Review* 2013, vol. 50, numer specjalny
- Baird D.G., Gertner R.H., Picker R.C.*, *Game Theory and the Law*, Cambridge MA 2003
- Baker H.K., Nofsinger J.R.* (red.), *Behavioral Finance: Investors, Corporations, and Markets*, Hoboken NJ 2010
- Baldenius T.*, Ownership, incentives and the hold-up problem, *RAND J.E.* 2006, vol. 37, Nr 2
- Bamberger H.G., Roth H.* (red.), *Kommentar zum Bürgerlichen Gesetzbuch*, Monachium 2007
- Banker R.D., Hughes J.S.*, Product Costing and Pricing, *The Accounting Review* 1994, vol. 69, Nr 3

- Bar v. Ch., Drobnig U.*, The Interaction of Contract Law and Tort and Property Law in Europe. A Comparative Study, Monachium 2004
- Bar-Gill O., Ben-Shahar O.*, Credible Coercion, Texas Law Review 2005, vol. 83
- Bar-Gill O., Ben-Shahar O.*, The Law of Duress and the Economics of Credible Threats, JLS 2004, vol. 33, Nr 2
- Bar-Gill O., Ben-Shahar O.*, Threatening an „Irrational” Breach of Contract, The Supreme Court Economic Review 2004, vol. 11
- Barnett R.E.*, Rational Bargaining Theory and Contract: Default Rules, Hypothetical Consent, the Duty to Disclose, and Fraud, Harvard Journal of Law & Public Policy 1992, vol. 15
- Barnett R.E., Fletcher A.B.*, Contracts. Cases and Doctrine, Gaithersburg NY 1999
- Barthélemy J., Quélin B.V.*, Complexity of Outsourcing Contracts and Ex Post Transaction Costs: An Empirical Investigation, Journal of Management Studies 2006, vol. 43, Nr 8
- Basedow J., Hopt K.J., Kötz H.* (red.), Festschrift für Ulrich Drobnig zum siebzigsten Geburtstag, Tybinga 1998
- Basedow J., Hopt K.J., Zimmermann R.* (red.), Handwörterbuch des Europäischen Privatrechts, Tybinga 2009
- Bastianon S.*, Responsabilità precontrattuale, recesso ingiustificato e risarcimento del danno, Responsabilità Civile e Previdenza 1996, vol. 61, Nr 1
- Baumol W.J.*, Contestable Markets: An Uprising in the Theory of Industry Structure, American Economic Review 1982, vol. 72, Nr 1
- Beales H., Craswell R., Salop S.C.*, The Efficient Regulation of Consumer Information, The Journal of Legal Studies 1981, vol. 24, Nr 3
- Bebchuk L.A., Ben-Shahar O.*, Precontractual Reliance, JLS 2001, vol. 30, Nr 2
- Bechtold S., Höffler F.*, An Economic Analysis of Trade-Secret Protection in Buyer-Seller Relationships, JLEO 2011, vol. 27
- Bednarek M.*, Mienie, Komentarz do art. 44–55³ Kodeksu cywilnego, Kraków 1997
- Bednarski L., Borowiecki R., Duraj J., Kurtys E., Waśniewski T., Wersty B.*, Analiza ekonomiczna w przedsiębiorstwie, Wrocław 1993
- Begg D., Fischer S., Dornbusch R.*, Ekonomia, Warszawa 1993
- Benatti F.*, La responsabilità precontrattuale, Mediolan 1963
- Ben-Shahar O.*, Contracts Without Consent. Exploring a New Basis for Contractual Liability, University of Pennsylvania Law Review 2004, vol. 152, Nr 6
- Ben-Shahar O.*, Pre-closing Liability, University of Chicago Law Review 2010, vol. 77, Nr 4, numer specjalny: Commemorating Twenty-Five Years of Judge Frank H. Easterbrook
- Ben-Shahar O., Porat A.* (red.), Fault in American Contract Law, Cambridge 2010
- Bergjan R.*, Die Haftung aus culpa in contrahendo beim Letter of Intent nach neuem Schuldrecht, Zeitschrift für Wirtschaftsrecht 2004, Nr 9
- Besanko D., Dranove D., Shanley M., Schaeffer S.*, Economics of Strategy, Hoboken NJ 2010
- Bieniek G., Ciepła H., Dmowski S., Gudowski J., Kołakowski K., Sychowicz M., Wiśniewski T., Żuławska Cz.*, Komentarz do Kodeksu cywilnego. Księga trzecia. Zobowiązania, t. 1, Warszawa 2011
- Birmingham R.L.*, The Duty to Disclose and the Prisoner’s Dilemma, William & Mary Law Review 1988, vol. 29, Nr 2

- Bladowski B.*, *Metodyka pracy sędziego cywilisty*, Warszawa 2013
- Blanc V.*, *La responsabilité précontractuelle, perspectives québécoise et internationale*, Montreal 2008
- Błahuta F.*, *Kodeks cywilny. Komentarz, t. 2, Księga trzecia. Zobowiązania*, Warszawa 1972
- Bolton P., Dewatripont M.*, *Contract Theory*, Cambridge (Ma)–Londyn 2005
- Borden M.J.*, *Mistake and Disclosure in a Model of Two-Sided Informational Inputs*, *Missouri Law Review* 2008, vol. 73, Nr 3
- Bouckaert B., Geest de G.* (red.), *Encyclopedia of Law and Economics, t. II*, Cheltenham 2000
- Brandão A., Pinho J.*, *Asymmetric Information and Exchange of Information about Product Differentiation*, *Bulletin of Economic Research*, <http://onlinelibrary.wiley.com/journal/10.1111/%28ISSN%291467-8586/earlyview>, dostęp: 1.10.2012 r.
- Breidenbach S.*, *Die Voraussetzungen von Informationspflichten beim Vertragsschluss*, Monachium 1989
- Bring M.F., Crafton S.M.*, *Marriage Opportunism*, *JLS* 1994, vol. 23, Nr 2
- Brouthers K.D., Brouthers L.E.*, *Why service and manufacturing entry mode choices differ? The influence of transaction cost factors, risk and trust*, *Journal of Management Studies* 2003, vol. 40
- Brown, T., Potoski, M.*, *Transaction costs and contracting: the practitioner perspective*, *Public Performance and Management Review* 2005, vol. 28, Nr 3
- Brożek B., Stelmach J.*, *Sztuka negocjacji prawniczych*, Warszawa 2011
- Brożek B., Stelmach J., Załuski W.*, *Dziesięć wykładów o ekonomii prawa*, Warszawa 2007
- Brzozowski A., Jastrzębski J., Kaliński M., Skowrońska-Bocian E.*, *Zobowiązania. Część ogólna*, Warszawa 2013
- Buczkowski K., Wojtaszek M.*, *Lichwa pieniężna – zagadnienia cywilnoprawne*, PPH 1999, Nr 8
- Busch D.*, *Why MiFID matters to private law – the example of MiFID’s impact on an asset manager’s civil liability*, *Capital Market Law Journal* 2012, vol. 7, Nr 4
- Bydlinski P.*, *Bürgerliches Recht. Allgemeiner Teil*, Wiedeń–Nowy Jork 2010
- Calamari J.D., Perillo J.M.*, *The Law of Contracts*, St. Paul Minn. 1998
- Calvo-Caravaca A.L., Carrascosa-González J.* (red.), *Curso de contratación internacional*, Madryt 2003
- Campbell D.*, *The Incompleteness of Our Understanding of the Law and Economics of Relational Contract*, *Wisconsin Law Review* 2004, Nr 2
- Carbonnier J.*, *Droit civil*, Paryż 2004
- Caroli M., Valentino A.*, *La strategia di „outsourcing”*, *Analisi Giuridica dell’Economia* 2011, Nr 2
- Carroll G.E., Teece D.J.* (red.), *Firms, Markets and Hierarchies. The Transaction Cost Economics Perspective*, Oxford 1999
- Cartwright J., Hesselink M.* (red.), *Precontractual Liability in European Private Law*, Cambridge 2008
- Casadesus-Masanell R., Spulber D.F.*, *The Fable of Fisher Body*, *The Journal of Legal Studies* 2000, vol. 43, Nr 1
- Cendon P.* (red.), *Commentario al codice civile. Artt. 1321–1342*, Mediolan 2009